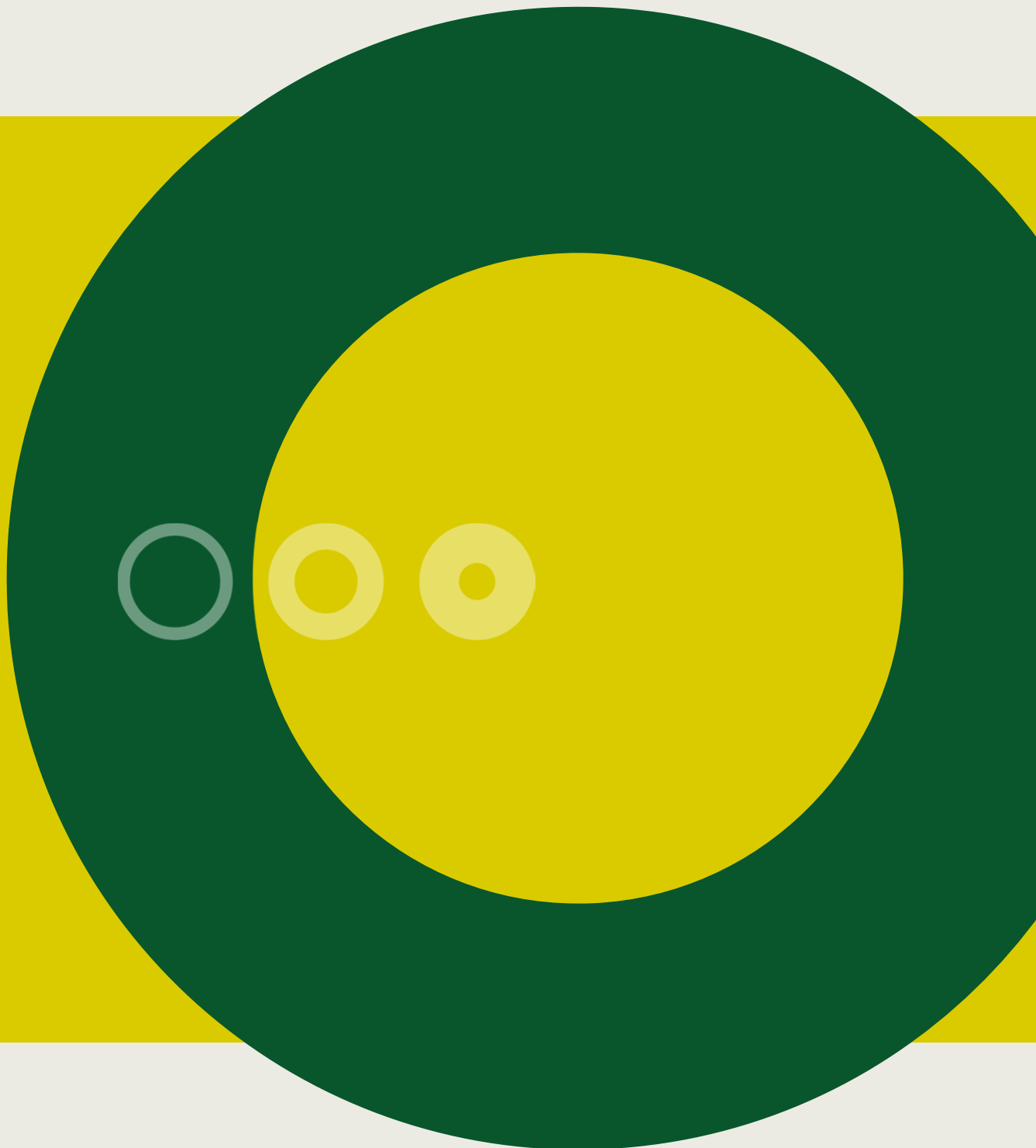

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Prognose for landbrugets økonomiske resultater 2011-2013

September 2011

INDHOLD	SIDE
Sammendrag	2
Resultatopgørelse	
Alle bedrifter	3
Heltidsbedrifter	4
<i>Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne</i>	6
Følsomhedsberegninger	7
Aktiver, gæld, investeringer og likviditet	
Alle bedrifter	8
Heltidsbedrifter	9
Bilag 1: Prisforventninger og forudsætninger	11

SAMMENDRAG

Genopretningen af landbrugets økonomi fortsætter

Landbrugets indtjening vil blive løftet markant i 2011 og 2012. Driftsresultatet for en gennemsnitlig heltidsbedrift ventes at vise et overskud på godt en halv mio. kr. i 2011. Inklusiv personlig indtjening uden for landbruget mv. ventes virksomhedens samlede økonomi at vise et overskud på ca. 800.000 kr.

Forbedringen fortsætter i 2012, hvor heltidsbedriftens driftsresultat ventes at nå over 600.000 kr. Alle de tre største produktionsgrene – svine-, kvæg- og planteproduktion – ventes at opleve væsentlig fremgang i forhold til 2010. Det skal bemærkes, at det nævnte resultat er før aflønning af ejeren og egenkapitalen.

I forhold til prognosen fra juni 2011, forventes indtjeningen i 2011 nogenlunde uændret. For 2012 opjusteres den gennemsnitlige heltidsbedrifts driftsresultat med ca. 300.000 kr. For alle de tre største produktionsgrene er der tale om en markant opjustering.

Der er flere årsager til forbedringen:

- Produktpriserne er steget de seneste år. De forholdsvis høje produktpriser ventes samtidig opretholdt på trods af aftagende global vækst. Det skyldes fortsat stærk efterspørgsel efter fødevarer på flere eksportmarkeder samt en forholdsvis stram forsyningsbalance.
- Der er opnået bemærkelsesværdige forbedringer i effektiviteten de seneste år.
- I forhold til prognosen i juni 2011 er der sket en forværring af den internationale gældskrise og udsigterne for væksten. Sammen med faldende inflation medfører det en forlænget periode med lave renter, hvilket medfører lavere finansieringsudgifter for landbruget.
- Ændret regnskabsprincip medfører en ændring på ca. 50.000 kr. pr. heltidsbedrift i 2012.

Der er store forskelle på de enkelte virksomheders resultat. Således opnår den bedste tredjedel af heltidsbedrifterne et resultat på mellem 1,3 og 1,7 mio. kr. pr. bedrift i hele prognoseperioden.

Prognosen for 2013 er behæftet med ekstraordinær stor usikkerhed. Både på grund af prognoseperiodens længde og i lyset af en meget usikker konjunktursituation. Prognosen for 2013 bygger derfor på forsigtige forudsætninger, jf. bilaget, og er udelukkende at betragte som retningsgivende.

KONTAKTPERSON:

Erhvervsøkonomisk chef Klaus Kaiser

T +45 8740 5175

M +45 2013 5175

E kak@vfl.dk

RESULTATOPGØRELSE

Alle bedrifter

I perioden 2011 til 2013 ventes forbedringen af landbrugets indtjening at fortsætte. Indtjeningsniveauet i hele perioden forventes at ligge væsentligt højere end den gennemsnitlige indtjening i perioden 2004-2010.

Tabel 1 viser resultatopgørelsens hovedposter.

TABEL 1: RESULTATOPGØRELSE PR. BEDRIFT - ALLE BEDRIFTER

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010*	2011*	2012*	2013*
<i>Produktion:</i>						
Antal, vejet	36.182	31.889	31.787	31.240	30.580	29.980
Årskøer	14	17	18	18	19	19
Producerede slagtesvin	612	589	653	666	679	679
Årssøer	31	34	35	36	36	37
Areal, ha	67	75	74	75	77	79
<i>Resultat:</i>						
Bruttoudbytte**	1.398	1.563	1.991	2.345	2.375	2.398
Stykomkostninger	-597	-801	-864	-1.041	-1.049	-985
Dækningsbidrag	800	762	1.127	1.305	1.326	1.414
Kontante kapacitetsomkostninger	-416	-573	-600	-631	-650	-666
Afskrivninger	-176	-236	-236	-232	-230	-227
Resultat af primær drift	208	-46	291	441	446	521
Afkoblet støtte***	152	204	195	195	200	207
Finansieringsudgifter i alt****	-323	-468	-442	-428	-413	-431
Driftsresultat, landbrug	26	-311	45	208	233	297
- heraf konjunktur			10	9	17	-13
Personlig indtjening	304	332	368	377	387	396
Årets resultat før skat	285	13	443	610	633	704
<i>Nøgletal:</i>						
Afkastningsgrad – landbrug, pct. *****	0,9	-0,1	1,2	2,1	2,1	2,4
Lønningsevne, kr./normtime	15	-190	-39	23	26	51

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

** Bruttoudbyttet er ekstraordinært øget med ca. 27.000 kr. for et gennemsnitligt landbrug på grund af udbetaling fra strategifond til mælkeproducenter i 2010.

*** 2004 ikke medtaget, da den afkoblede EU-støtte startede i 2005. Inden da var støtten afhængig af, hvad der blev produceret: http://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Enkeltbetalingsordningen/Sider/EUstoetten_afkobles_i_2005.aspx.

**** Til og med indkomstprognosen i juni 2011 var realiserede kursgevinster/-tab opdelt i finansaktiver (f.eks. renteswaps) og gæld (typisk lån i fremmed valuta). Kursgevinst/-tab på gæld blev i prognosen fremskrevet med indeværende års gevinst eller tab, mens kursgevinst/-tab på finansaktiver var forudsat til nul. Fra og med indkomstprognosen i september 2011 indregnes hverken kursgevinst/-tab for finansaktiver eller gæld i prognosen. I forhold til indkomstprognosen i juni 2011 er effekten en forbedring af posterne "Realiseret gevinst gæld" og "Realiseret tab gæld" på nette ca. 20.000 kr. for en gennemsnitlig bedrift i 2011 og 2012.

***** Afkastningsgraden blev første gang opgjort i 2009. For 2004-2008 er i stedet anvendt "forrentning af landbrugsaktiver". Forskellen består i, at forpagtede værdier indgår i "forrentning" og ikke i afkastningsgrad. Endvidere er der i perioden 2004-2008 anvendt et simpelt gennemsnit af bedriftenes faktiske forrentningsprocent i stedet for en gennemsnitsbedrift, som ligger til grund for prognoseperioden.

Det gennemsnitlige driftsresultat pr. bedrift ventes at blive på mellem 200.000 og 300.000 kr. i perioden 2011-2013, og med en stigende tendens. Driftsresultatet er opgjort før aflønning af ejerens arbejdskraftindsats og før aflønning af egenkapitalen.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed – et udtryk for virksomhedens samlede økonomi – opnås et positivt resultat før skat på mellem 600.000 og 700.000 kr. pr. heltidsbedrift i perioden.

I forhold til prognosen fra juni 2011, forventes indtjeningen i 2011 nogenlunde uændret. For 2012 opjusteres den gennemsnitlige heltidsbedrifts driftsresultat med ca. 150.000 kr.

Forbedringen skyldes en kombination af et bedre bytteforhold, effektivitetsforbedringer, konjunkturgevinster og lavere renteudgifter. Især sidstnævnte forklarer opjusteringen i forhold til prognosen i juni 2011 (for uddybning se afsnit om heltidsbedrifter nedenfor.)

Akkumuleres gennemsnitsbedrifternes indtjening, stiger den samlet indtjening for landbrugserhvervet fra 1,4 mia. kr. i 2010 til mellem 6,5 og 8,8 mia. kr. i perioden 2011 til 2013. Medregnes indtjening uden for landbruget forventes den samlede indtjening at stige fra 14,1 mia. kr. til mellem 19 og 21 mia. kr. i perioden 2011 til 2013.

TABEL 2: RESULTATOPGØRELSE PÅ SEKTORNIVEAU*

Mia. kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010**	2011**	2012**	2013**
Driftsresultat, landbrug	1,0	-9,9	1,4	6,5	7,1	8,5
Årets resultat før skat	10,3	0,4	14,1	19,1	19,4	20,7

* jf. definitioner, Bilag 1.

** Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

Heltidsbedrifter

I perioden 2011 til 2013 ventes forbedringen af heltidsbedrifternes indtjening at fortsætte. Indtjeningsniveauet i hele perioden forventes at ligge væsentligt højere end den gennemsnitlige indtjening i perioden 2004-2010. Det skal dog pointeres, at 2012 og især 2013 er præget af stor usikkerhed.

Heltidsbedrifters gennemsnitlige overskud ventes at nå over en halv million i 2011, omkring 600.000 kr. i 2012 og med en stigende tendens 2013. Driftsresultatet er opgjort før aflønning af ejerens arbejdskraftindsats og før aflønning af egenkapitalen.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed – et udtryk for virksomhedens samlede økonomi – opnås et positivt resultat før skat på ca. 800.000 kr. pr. heltidsbedrift i 2011 og 2012.

Tabel 3 viser resultatopgørelsens hovedposter.

TABEL 3: RESULTATOPGØRELSE PR. HELTIDSBEDRIFT

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010*	2011*	2012*	2013*
<i>Produktion:</i>						
Antal, vejet	14.320	12.919	12.477	12.054	11.646	11.246
Årskøer	36	42	43	44	45	46
Producerede slagtesvin	1.445	1.401	1.658	1.691	1.725	1.725
Årssøer	77	85	92	94	96	98
Areal, ha	122	139	141	144	147	150
<i>Resultat:</i>						
Bruttoudbytte**	3.070	3.379	4.491	5.239	5.318	5.389
Stykomkostninger	-1.367	-1.749	-1.978	-2.395	-2.413	-2.249
Dækningsbidrag	1.733	1.629	2.513	2.844	2.906	3.139
Kontante kapacitetsomkostninger	-840	-1.141	-1.231	-1.297	-1.338	-1.371
Afskrivninger	-370	-460	-478	-469	-464	-460
Resultat af primær drift	543	28	805	1.077	1.103	1.308
Afkoblet støtte***	330	379	373	372	383	394
Finansieringsudgifter i alt****	-689	-962	-968	-908	-879	-902
Driftsresultat, landbrug	113	-555	209	540	606	800
- heraf konjunktur			33	23	41	-27
Personlig indtjening	168	186	216	221	227	233
Årets resultat før skat	286	-435	462	795	854	1.053
<i>Nøgletal:</i>						
Afkastningsgrad – landbrug, pct. *****	1,7	-0,2	2,6	3,5	3,6	4,2
Lønningsevne, kr./normtime	46,5	-133	37	81	87	127

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

** Bruttoudbyttet er ekstraordinært øget med ca. 30.000 kr. for et gennemsnitligt heltidslandbrug på grund af udbetaling fra strategifond til mælkeproducenter i 2010.

*** 2004 ikke medtaget, da den afkoblede EU-støtte startede i 2005. Inden da var støtten afhængig af, hvad der blev produceret: http://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Enkeltbetalingsordningen/Sider/EUstoetten_afkobles_i_2005.aspx.

**** Til og med indkomstprognosen i juni 2011 var realiserede kursgevinster/-tab opdelt i finansaktiver (f.eks. renteswaps) og gæld (typisk lån i fremmed valuta). Kursgevinst/-tab på gæld blev i prognosen fremskrevet med indeværende års gevinst eller tab, mens kursgevinst/-tab på finansaktiver var forudsat til nul. Fra og med indkomstprognosen i september 2011 indregnes hverken kursgevinst/-tab for finansaktiver eller gæld i prognosen. I forhold til indkomstprognosen i juni 2011 er effekten en forbedring af posterne "Realiseret gevinst gæld" og "Realiseret tab gæld" på nette ca. 50.000 kr. for en gennemsnitlig heltidsbedrift i 2011 og 2012.

***** Afkastningsgraden blev første gang opgjort i 2009. For 2004-2008 er i stedet anvendt "forrentning af landbrugsaktiver". Forskellen består i, at forpagtede værdier indgår i "forrentning" og ikke i afkastningsgrad. Endvidere er der i perioden 2004-2008 anvendt et simpelt gennemsnit af bedriftenes faktiske forrentningsprocent i stedet for en gennemsnitsbedrift, som ligger til grund for prognoseperioden.

I forhold til prognosen fra juni 2011, forventes indtjeningen i 2011 nogenlunde uændret. For 2012 opjusteres den gennemsnitlige heltidsbedrifts driftsresultat med ca. 300.000 kr. Fremgangen genfindes i alle de tre største produktionsgrene, svine-, kvæg- og planteproduktion.

Af den samlede forbedring på ca. 300.000 kr. pr. heltidsbedrift, stammer ca. 100.000 kr. fra dækningsbidraget i kraft af et bedre bytteforhold for de tre store driftsgrene og mink. De seneste år er produktpriserne ste-

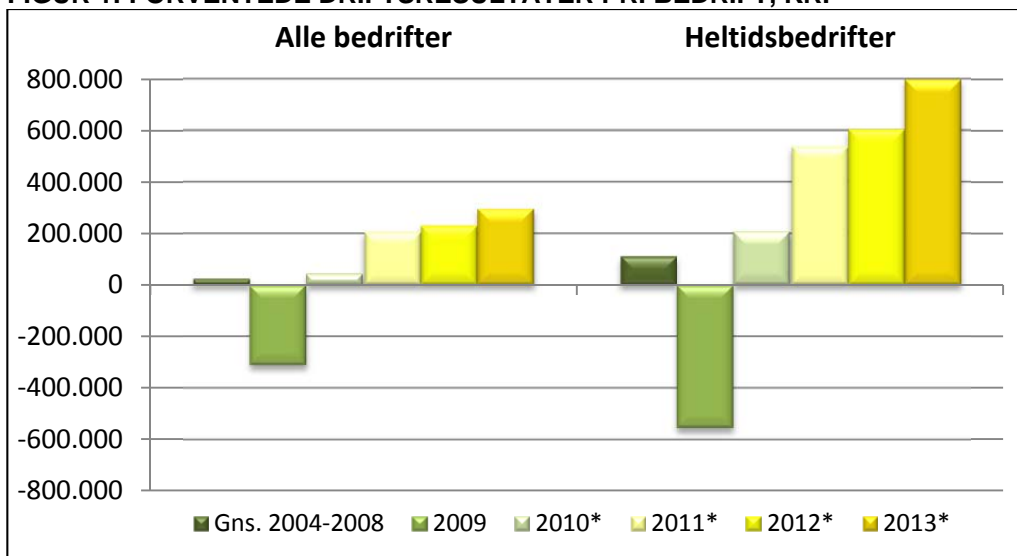
get pænt. De forholdsvis høje produktpriser ventes opretholdt på trods af afmatningen i den globale vækst. Det skyldes, at efterspørgslen efter fødevarer fortsat er stærk på en række eksportmarkeder, herunder de nyudviklede lande, samt en forholdsvis stram forsyningsbalance for en række landbrugsprodukter.

Derudover forventes de seneste års forbedringer i effektiviteten fastholdt. Det er således samlet set lykkedes landbruget at øge produktionen, uden at omkostningerne er øget tilsvarende. Der ventes endvidere en lille positiv gevinst fra "konjunktur" i både 2011 og 2012.

De resterende ca. 200.000 kr. stammer fra lavere renteudgifter, heraf dog ca. 50.000 kr. fra ændret regnskabspraksis vedr. fremskrivning af kursgevinster/-tab på gæld, jf. note til tabel 3. De lavere renteudgifter skyldes, at der er sket en forværring af den internationale gældskrise, og at vækstudsigterne er blevet mindre positive. Samtidig er inflationen på vej ned. Samlet set medfører det, at der er udsigt til en forlænget periode med meget lave renter. I kraft af landbrugets forholdsvis høje gæld, medfører det et kraftigt fald i landbrugets renteudgifter.

Kapacitetsomkostningerne for heltidsbrugene ventes at stige jævnt i perioden, svarende til den generelle opskalering af bedrifternes størrelse. Der er dog tale om ganske moderate stigninger i kapacitetsomkostningerne på grund af et afdæmpet investeringsniveau, og de årlige afskrivninger ventes nogenlunde uændrede.

FIGUR 1: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT, KR.

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

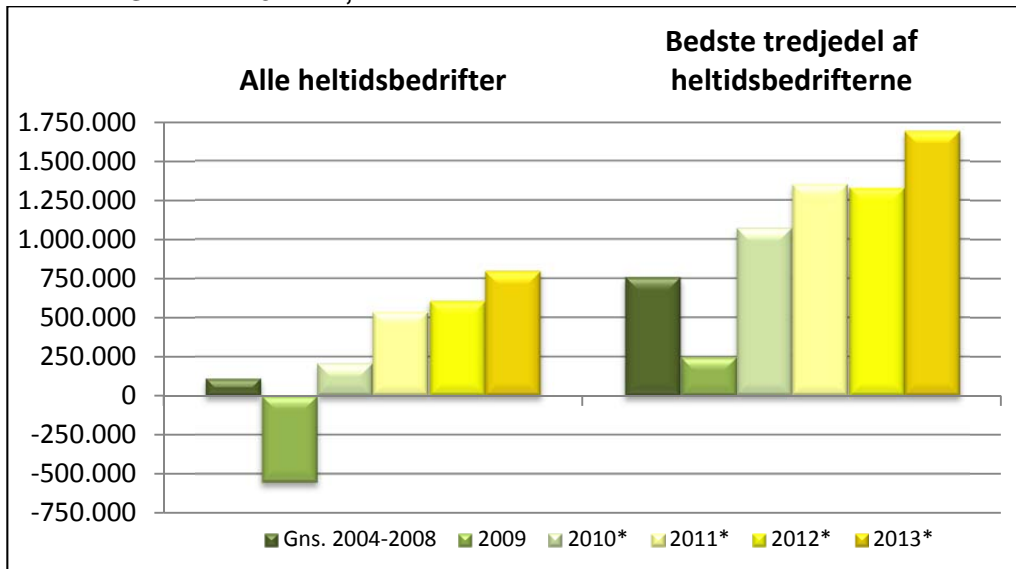
Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne

Der er store forskelle på de enkelte bedrifters resultater. Den bedste tredjedel af bedrifterne har i lighed med tidligere år udsigt til et særdeles positivt resultat i hele prognoseperioden.

TABEL 4: DRIFTSRESULTAT FOR GENNEMSNITLIGE HELTIDSBRUG OG BEDSTE TREDJEDEL

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010*	2011*	2012*	2013*
Alle heltidsbrug	113	-555	209	540	606	800
Bedste tredjedel af heltidsbrug	761	249	1.076	1.357	1.332	1.696

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

FIGUR 2: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT FOR ALLE HELTIDSBEDRIFTER OG DEN BEDSTE TREDJEDEL, KR.

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

En landmand tilhørende den bedst indtjenende tredjedel forventes at kunne opnå en indtjening fra landbrugsdriften på 1,3-1,7 mio. kr. i hele prognoseperioden.

Følsomhedsberegninger

De senere år har markedsforholdene for landbrugsprodukter været meget svingende, og prisudviklingen meget ustabil. Ligeledes har renterne udvist store udsving. Det afspejler sig i prognoserne i form af øget usikkerhed om driftsresultaterne.

For nogle af de væsentligste priser er der i Bilag 1 nedenfor anført kommentarer til baggrunden for prisestimater. I tabellen nedenfor er der anført følsomhedsberegninger for centrale priser og renter.

TABEL 5: DRIFTSRESULTATERNES FØLSOMHED PR. BEDRIFT, 2011

1.000 Kr.	Alle bedrifter	Heltidsbedrifter
Mælkeafregning stiger 10 øre/kg	16	39
Foderpriser stiger 10 procent	-53	-125
Svinenotering stiger 1 kr./kg	47	119
Pris på smågrise stiger 10 kr./stk.	9	23
Renten stiger 1 procentpoint*	-82	-166

* Der forudsættes et parallelskifte for hele rentekurven.

Der er stor forskel på, hvordan og i hvilken udstrækning ændringer i priser og renter påvirker landbrugssektoren. Ændres produktpriserne, rammer det i reglen kun en del af landbruget. Ændringer i produktpriserne kan derfor slå kraftigt igennem i den enkelte produktionsgren, men slår kun moderat igennem på hele landbrugssektoren.

Kornpriserne har udvist stor volatilitet i de senere år. Ændringer i kornpriserne påvirker landbruget bredt, men på forskellig vis. Ved en stigning i kornprisen tjener planteproducenterne, mens animalske producenter taber, i den udstrækning de ikke er selvforsynende med foder.

Ændringer i renten påvirker alle bedriftstyper i samme retning. Det ses af tabellen, at landbruget som helhed er meget eksponeret over for en ændring i renterne på grund af det forholdsvis høje gælds niveau. En stigning i renten på et procentpoint vil således medføre et fald i driftsresultatet på 166.000 kr. for heltidsbedrifter.

AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET

Alle bedrifter

De seneste år er landbrugets gældsætning steget kraftigt. Der er nu udsigt til, at gælden stagnerer eller falder let i prognoseperioden. Det skyldes blandt andet et lavt investeringsniveau, efter en længere periode med store investeringer. Desuden er indtjeningen blevet forbedret. Endvidere er såvel ejendomspriserne som antallet af ejendomshandler faldet. Endelig omsættes der formentlig relativt flere højt belånte ejendomme. Vanskeligere adgang til kapital er medvirkende til at begrænse investeringsniveau og aktiviteten på ejendoms markedet.

Der er udsigt til, at landbrugets gældsprocent vil falde lidt i de kommende år fra 59,0 procent i 2010 til 56,2 procent i 2012. Det skal dog nævnes, at gældsprocenten er afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der i øjeblikket hersker en del usikkerhed.

I 2010 udgjorde realkreditgælden ca. 74 procent af landbrugets samlede gæld. Ca. 82 procent er med variabel rente. Dette skønnes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

TABEL 6: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. BEDRIFT – ALLE BEDRIFTER

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010*	2011*	2012*	2013*
Fast ejendom**	8.807	12.929	12.637	12.896	13.186	13.478
Landbrugsaktiver i alt	10.803	15.706	15.564	15.786	16.065	16.341
Aktiver i alt	13.113	17.071	16.858	17.215	17.630	18.042
Realkreditlån	-4.694	-7.089	-7.321	-7.295	-7.288	-7.218
Bank-/sparekasselån	-473	-1.857	-1.845	-1.838	-1.836	-1.818
Gæld i alt	-6.406	-9.571	-9.950	-9.914	-9.905	-9.809
Egenkapital	6.706	6.037	5.269	5.662	6.086	6.593
Investeringer i alt	-722	-492	-428	-357	-411	-411
Likviditet før invest.	-	-	168	368	415	489
<i>Nøgletal:</i>						
Soliditetsgrad (pct.)***	48,7	35,4	31,3	32,9	34,5	36,5
Gns. gældsprocent	51,3	56,1	59,0	57,6	56,2	54,4

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

Gælden falder svag på sektorniveau fra 316 mia. kr. i 2010 til 310 mia. kr. i 2012.

TABEL 7: AKTIVER, GÆLD OG INVESTERINGER PÅ SEKTORNIVEAU

Mia. kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010*	2011*	2012*	2013*
Aktiver i alt	474	544	536	538	539	541
Gæld i alt**	-232	-305	-316	-310	-303	-294
Egenkapital***	243	192	167	177	186	198
Investeringer i alt	-26	-16	-14	-11	-13	-12

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

** Jf. definitioner i Bilag 1.

*** Differencen mellem aktiver og hhv. gæld og egenkapital skyldes hensættelser til udskudt skat.

Investeringsomfanget er blevet nedbragt, så investeringer i bygninger, maskiner, inventar mv. nu er omtrent på niveau med afskrivningerne. Det forholdsvis lave investeringsniveau skyldes, at landbruget i en forudgående længerevarende periode har haft et højt investeringsniveau, og derfor af konsolideringsmæssige hensyn reducerer investeringerne. Derudover har landbruget oplevet en længere periode med beskeden indtjening, et fald i egenkapitalen samt kreditmæssigt stramme vilkår, der gør det vanskeligt at fremmedfinansiere investeringer.

Landbrugssektorens aktivmasse ventes nogenlunde uændret i prognoseperioden omkring 540 mia. kr. Egenkapitalen ekskl. hensættelser ventes at bunde på 167 mia. kr. i 2010 og stige til 186 mia. kr. i 2012. Stigningen forudsætter en moderat udvikling i aktivpriserne.

Den viste fremskrivning til 2011-2013 med et faldende gælds niveau og stigende egenkapital forudsætter, at virksomhedernes adfærd er nogenlunde uændret i forhold til 2010, dvs. at der fortsat føres en relativt restriktiv ekspansions- og investeringsadfærd.

Heltidsbedrifter

Også for heltidsbedrifter er der udsigt til et fald i gældsætningen i prognoseperioden. Årsagerne er de samme som anført ovenfor for hele landbruget, dvs. et lavt investeringsniveau, forbedret indtjening, faldende ejendomspriser og antal handlede ejendomme samt omsætning af relativt flere højt belånte ejendomme. Vanskeligere adgang til kapital er ligeledes medvirkende til at begrænse investeringsniveau og aktiviteten på ejendoms markedet.

Heltidsbedrifternes gældsprocent falder fra 66,5 procent i 2010 til 62 procent i 2012, dog er gældsprocenten ligesom "Aktiver i alt" og "Egenkapital" i Tabel 8 afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der i øjeblikket hersker en del usikkerhed. De angivne værdier forudsætter en moderat udvikling i aktivpriserne.

I 2010 udgjorde realkreditgælden ca. 72 procent af heltidsbedrifternes gæld. Ca. 87 procent er med variabel rente. Dette skønnes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

Investeringsomfanget er blevet nedbragt, så investeringer ekskl. jord nu er omtrent på niveau med afskrivningerne. Det forholdsvis lave investeringsniveau skyldes, at landbruget har haft et højt investeringsniveau i de senere år, og nu har større fokus på konsolidering. Derudover har landbruget oplevet en længere periode med beskeden indtjening, et fald i egenkapitalen samt kreditmæssigt stramme vilkår, der gør det vanskeligt

at fremmedfinansiere investeringer. Kreditvilkårene udgør således et ekstra usikkerhedsmoment for heltidsbrugene i forbindelse med investeringsprocessen.

Investeringerne ventes kun at udgøre ca. en tredjedel af gennemsnittet i perioden 2004-2008. Dele af heltidsbrugene vil gradvist få oparbejdet et investeringsbehov – særligt inden for svineproduktion, hvor 2013-kravene presser sig på for en del af smågriseproducenterne.

Heltidsbedrifternes investeringskvote (se definition i Bilag 1) ligger betydeligt lavere end i 2004-2008, hvor den udgjorde 7,1 procent. Investeringskvoten ventes at falde til 1,8 procent i 2011 og 2,2 procent i 2012. Historisk har den gennemsnitlige investeringskvote for heltidsbedrifter ligget lidt under 7 procent. I forhold til produktionsapparatets størrelse vil investeringsomfanget således være relativt lavt i de kommende år.

TABEL 8: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. HELTIDSBEDRIFT

1.000 Kr.	Gns. 2004-2008	2009	2010*	2011*	2012*	2013*
Fast ejendom**	15.596	21.978	21.621	22.071	22.586	23.105
Landbrugsaktiver i alt	19.916	27.750	27.900	28.292	28.807	29.312
Aktiver i alt	23.086	29.610	29.532	30.009	30.608	31.207
Realkreditlån	-9.170	-13.586	-14.169	-13.910	-13.689	-13.273
Bank-/sparekasselån	-948	-3.714	-3.909	-3.838	-3.776	-3.662
Gæld i alt	-12.726	-18.482	-19.639	-19.281	-18.973	-18.397
Egenkapital	10.360	8.871	7.516	8.352	9.257	10.432
Investeringer i alt	-1.637	-993	-705	-553	-667	-667
Likviditet før inv.****	162	-9	338	757	845	1.050
<i>Nøgletal:</i>						
Soliditetsgrad (pct.)***	42,9	30,0	25,4	27,8	30,2	33,4
Gns. gældsprocent	57,1	62,4	66,5	64,2	62,0	59,0

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer for 2011 og 2013 samt foreløbige regnskaber for 2010.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

**** Approksimation i årene 2004-2009.

Bilag 1: Prisforventninger og forudsætninger

Prognosen for 2013 er behæftet med ekstraordinær stor usikkerhed. Både på grund af prognoseperiodens længde og i lyset af en meget usikker konjunktursituation. Prognosen for 2013 bygger derfor på forsigtige forudsætninger, herunder pejlinger fra FAO/OECD's forventede prisbevægelser, og er udelukkende at betragte som retningsgivende.

Tabel 1: Prisforventninger

	2009	2010	2011*	2012*	2013*
<i>Mælkeproduktion</i>					
Mælkepris (kr./kg standard mælk)**	2,10	2,37	2,63	2,53	2,50
Mælkeydelse pr. ko (stigning i pct. pa.)	1,00	1,00	1,00	1,50	1,50
<i>Svineproduktion</i>					
Svinekød (kr./kg)	9,33	9,83	10,29	10,85	11,35
30 kg beregnet smågris (kr./stk.)	328	337	351	372	400
7 kg beregnet smågris (kr./stk.)	192	203	206	222	238
Grise pr. årssø	27,5	28,1	28,7	29,3	29,9
<i>Planteproduktion</i>					
Foderhvede (kr./hkg.)	91	98	144	133	132
Foderbyg (kr./hkg.)	91	94	140	133	132
Maltbyg (kr./hkg.)	117	101	167	163	157
Raps (kr./hkg.)	222	229	337	315	300
Kartofler, konsum (kr./hkg.)	95	112	130	86	80
<i>Foder mv.</i>					
Soyaskrå (kr./hkg.)	235	230	247	240	240
Foderhvede (kr./hkg.)	98	105	154	145	144
Rapsskrå (kr./hkg.)	141	169	169	160	160
Gødning (indeks)	172	161	190	193	193
Brændstoffer (indeks)	148	187	224	208	203

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Standard mælk: Mælk med 4,2 % fedt og 3,4 % protein.

Salgspriser

Prisen for planteprodukter – korn, kartofler, raps, frø mv. - forventes at forblive på et højt niveau i 2011, mens det forventes at falde lidt tilbage mod et mere gennemsnitligt niveau i 2012.

Mælkeprisen forventes at faldet tilbage til et niveau omkring 2,53 kr. pr. kg. standard mælk i de sidste måneder af 2011 på grund af et større udbud af mælk på verdensplan. I hele 2012 forventes mælkeprisen at ligge på dette niveau. Mælkeprisen i 2013 er sat til 2,50 kr. pr. kg, hvilket repræsenterer det mere langsigtede skøn for prisniveauet. Det skal dog understreges at både 2012 og i særdeleshed 2013 er behæftet med stor usikkerhed. Mælkeprisen er meget følsom over for blandt andet klimamæssige forhold i de store mælkeproducerende lande som New Zealand.

Noteringen for *svinekød* forventes i 2011 at ligge over niveauet i 2010. Den forventede afregningspris for

2011 er således på 10,29 kr. pr. kg., lidt lavere end juni forventningen. Den positive prisudvikling forventes at fortsætte i 2012.

Et fortsat stærkt internationalt marked giver støtte til noteringen og bevirker, at noteringen indtil nu har ligget højere end året før. Derimod er der ikke megen støtte at hente på det europæiske marked, hvor efterspørgslen hæmmes af økonomiske stramninger. Tilmed ligger produktionen af svinekød fortsat højt, og stiger lidt i forhold til året før. Det forventes dog fortsat svagt faldende EU-produktion af svinekød, efterhånden som vi nærmer os 1. januar 2013, hvor nye EU-krav om løsgående drægtige søer træder i kraft.

Købspriser

2010 bød på kraftigt stigende *kornpriser* på grund af klimatiske forhold i flere regioner og brande i Østeuropa. Det medførte et træk på lagrene, og denne effekt sætter stadig præg på markederne. I 2011 forventes korn- og foderpriserne at forblive på et forholdsvis højt niveau. I 2012 forventes priserne at falde tilbage mod et mere gennemsnitligt niveau.

Prisen på *sojaskrå* og *raps* forventes dog at forblive høje.

Samlet set ventes foderomkostningerne at holde et stabilt højt niveau i 2011 og 2012.

Prisen på *handelsgødning* ventes at holde det nuværende forholdsvis høje niveau i både 2011 og 2012. Det skyldes fortsat stor efterspørgsel og høje energipriser. Det forventes, at priserne fortsætter på dette niveau ind i 2012.

Priserne på *bekæmpelsesmidler*, *reparation og vedligeholdelse* samt *tjenesteydelser* forventes generelt at følge den almindelige prisudvikling i prognoseperioden.

Der hersker stor geopolitisk og konjunktuel usikkerhed om *energipriserne*. Prognosen bygger på en gradvis normalisering af priserne i løbet af 2012 og 2013.

Renter

En global vækstafmatning har afløst et kortvarigt opsving. Den svage vækst rammer stort set alle lande, dog hårdest i OECD-landene. Også de nyindustrialiserede lande mærker tydeligt vækstnedgangen, selvom der i disse lande stadig ses relativt høje vækstrater. Det forventes, at vi har bevæget os ind i en periode med lav og ustabil, men hovedsagelig positiv vækst. Der er dog betydelig risiko for, at vækstafmatningen udvikler sig til en recession i flere af de toneangivende lande.

De seneste års krise har medført store offentlige underskud og kraftigt stigende gælds niveauer. Gælden er blevet uholdbar stor i en række lande, især i Sydeuropa, men også i lande som Frankrig og USA har gælden nået en bemærkelsesværdig størrelse. Gælden har medført et ønske om at konsolidere de offentlige finanser, og der foretages besparelser og reformer i en række europæiske lande og USA. På kort og mellemlangt sigt vil konsolideringen af de offentlige finanser sammen med øget regulering og stramning af kravene til den finansielle sektor virke væksthæmmende, og perioden med svag vækst bliver formentlig af længere varighed.

Samlet set balancerer økonomien i den vestlige verden mellem lav vækst og risikoen for fornyet recession.

Gældskrisen og den svage vækst har medført historisk lave renter i store dele af verden, herunder Euroområdet, USA og Japan. Den Europæiske Centralbanks rentesatser er blevet sat op med et halvt procentpoint i første halvår 2011, men yderligere renteforhøjelser er ikke et tema i den nærmeste fremtid. Under indtryk af faldende inflation, lav vækst og finansiell uro går overvejelserne på uændrede eller lavere renter. Markedet har indregnet yderligere rentenedsættelse fra ECB.

Udviklingen på de finansielle markeder er præget af den store usikkerhed, der hersker om det fremtidige konjunkturløb, problemerne med den høje offentlige gæld og den finansielle sektors skrøbelighed. Usikkerheden vil fortsat være fremherskende på kort og mellemlangt sigt. Af samme grund vil en række landes lange rentespænd i forhold til Tyskland fortsat være høje. Modsat betyder investorenes nervøsitet, at Danmark og andre robuste økonomier tiltrækker kapital, da investeringer i disse lande opfattes som mere sikre.

Tabel 2 viser, hvilke renteniveauer prognosen bygger på.

Tabel 2: Renter inkl. bidrag mv.

	2010	2011*	2012*	2013*
Realkredit, fast, dkr.	5,96	6,10	5,63	5,79
Realkredit, flex, dkr.	2,64	2,61	2,45	2,68
Realkredit, fast, euro	2,41	2,55	2,08	2,24
Realkredit, flex, euro	1,78	2,11	2,15	2,38
Finanslån, valuta	4,84	4,81	4,70	4,93
Kassekredit, dkr.	6,46	6,43	6,31	6,55
Banklån, dkr	4,87	5,01	4,54	4,70

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

Datamateriale

Resultaterne er vejede, så de er repræsentative for hele landbruget i henhold til den seneste landbrugstælling fra Danmarks Statistik. I alt indgår 6.630 bedrifter i analysen, hvis resultater er vejede op til de 31.787 bedrifter, der var i alt i 2010. Indkomstskønnet for 2010 er beregnet ud fra de foreløbigt vejede 2010-regnskaber. Resultaterne kan ændre sig, når Danmarks Statistik har foretaget en endelig vejning.

Bedrifterne, der indgår, skal være på mindst 10 ha, eller værdien af den landbrugsmæssige produktion skal overstige 60.000 kr. Årsrapporten skal derudover indeholde privatøkonomiske data.

Indkomstprognoserne for 2011 og 2012 er lavet på baggrund af regnskaberne i DLBR's regnskabsdatabase samt prognoser for salgs- og købspriser, hvor baggrunden for prognoserne fremgår af Landbrug & Fødevarers publikation "Markedsvurdering for landbrugsproduktion".

Analysen indeholder en særskilt opgørelse for heltidsbrug. Heltidsbrug står for ca. 85 pct. af den samlede landbrugsproduktion. Et heltidsbrug er defineret som et brug, hvor årets produktion kræver en arbejdsindsats, der er på mindst 1.665 normtimer.

Definitioner

"Alle bedrifter": Inkluderer alle bedrifter over 10 ha eller med et standard-dækningsbidrag over 60.000 kr.

Afkastningsgrad: Resultat af primær drift plus afkoblet støtte minus ejer aflønning, divideret med landbrugsaktiver (gennemsnit primo og ultimo). Viser forrentningen af landbrugsaktiverne.

Investeringskvote: Investeringer i alt divideret med aktiver i alt. Udtrykker investeringsniveauet i forhold til produktionsapparatets størrelse.

Lønningsevne: Driftsresultat før renter plus afkoblet EU-støtte minus forpagtningsafgift og minus 4 pct. forrentning af landbrugsaktiver (gennemsnit primo og ultimo) divideret med antal normtimer (dog reduceret med timer aflønnet af maskinstation). Viser mulighed for afkast til kapital og arbejde.

Soliditetsgrad: Egenkapital ultimo minus hensættelser til skat i procent af samlede aktiver ultimo.

Gældsprocent: Gæld (ekskl. hensættelser) i procent af samlede aktiver som gennemsnit af primo og ultimo.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Økonomi

Agro Food Park 15 T +45 8740 5000
Skejby F +45 8740 5010
DK 8200 Århus N vfl.dk

PARTNER I

DLBR®

DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING